Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

6. prosince 2012 *

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Článek 81 ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP — Belgický trh mezinárodních stěhovacích služeb — Kartelová dohoda, která se skládá ze tří jednotlivých dohod — Jediné a pokračující protiprávní jednání — Chybějící důkaz o tom, že účastník jedné kartelové dohody věděl o dalších jednotlivých dohodách — Částečné nebo úplné zrušení rozhodnutí Komise — Články 263 SFEU a 264 SFEU“

Ve věci C-441/11 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 25. srpna 2011,

Evropská komise, zastoupená A. Bouquetem, S. Noëm a F. Ronkesem Agerbeekem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

přičemž další účastnicí řízení je:

Verhuizingen Coppens NV, se sídlem v Boutersemu (Belgie), zastoupená J. Stuyckem a I. Buelens, advocaten,

žalobkyně v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení L. Bay Larsen, vykonávající funkci předsedy čtvrtého senátu, J.-C. Bonichot, C. Toader, A. Prechal a E. Jarašiūnas (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 24. května 2012,

vydává tento

* Jednací jazyk: nizozemština.

Rozsudek

1 Svým kasačním opravným prostředkem se Evropská komise domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 16. června 2011, Verhuizingen Coppens v. Komise (T-210/08, Sb. rozh. s. II-3713, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Tribunál zrušil čl. 1 písm. i) a čl. 2 písm. k) rozhodnutí Komise C (2008) 926 final ze dne 11. března 2008 v řízení podle článku [81 ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/38.543 – Mezinárodní stěhovací služby) (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

2 Z bodů 3 až 7 napadeného rozsudku vyplývá, že ve sporném rozhodnutí Komise konstatovala, že se adresáti tohoto rozhodnutí, mezi nimi i společnost Verhuizingen Coppens NV (dále jen „Coppens“), účastnili kartelové dohody v odvětví mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii tím, že přinejmenším v letech 1984 až 2003 určovali ceny, rozdělovali si zákazníky a manipulovali postupy vztahující se k podávání nabídek nebo byli shledáni za tuto kartelovou dohodu odpovědnými, čímž se dopustili jediného a pokračujícího protiprávního jednání porušujícího článek 81 ES.

3 Podle bodů 8 a 9 napadeného rozsudku zaprvé zahrnují služby dotčené protiprávním jednáním stěhování majetku fyzických osob, jakož i podniků či veřejných institucí z Belgie nebo do Belgie. S ohledem na skutečnost, že se všechny dotčené společnosti zabývající se mezinárodním stěhováním nacházejí v Belgii a že na belgickém území probíhala činnost kartelové dohody, mělo se za to, že se zeměpisný střed kartelové dohody nachází v Belgii. Zadruhé Komise odhadla společný obrat účastníků kartelové dohody, pokud jde o tyto mezinárodní stěhovací služby, na 41 milionů eur v roce 2002 a společný podíl podniků účastnících se kartelové dohody na trhu byl stanoven na přibližně 50 % dotyčného odvětví.

4 Podle bodu 10 napadeného rozsudku uvedla Komise ve sporném rozhodnutí, že cílem kartelové dohody bylo zejména stanovit a udržet vysoké ceny, jakož i si rozdělit trh, přičemž kartelová dohoda měla více forem, a sice formu dohod o cenách, dohod o rozdělení trhu prostřednictvím systému fiktivních nabídek, takzvaných „předstíraných nabídek“ (dále jen „dohoda o předstíraných nabídkách“) a dohod o mechanismu finančních náhrad za odmítnuté nabídky nebo za nabídky, které nebudou podány, takzvané „provize“ (dále jen „dohoda o provizích“).

5 Z bodu 11 napadeného rozsudku vyplývá, že se Komise ve sporném rozhodnutí domnívala, že v období od roku 1984 do začátku 90. let fungovala kartelová dohoda zejména na základě písemných dohod o určování cen, přičemž byly souběžně zaváděny provize a předstírané nabídky. Podle téhož rozhodnutí, jak je uvedeno v daném rozsudku, musí být provize považovány za nepřímé určování cen za mezinárodní stěhovací služby v Belgii, jelikož si účastníci kartelové dohody navzájem fakturovali provize z odmítnutých nabídek a z nabídek, které nepodali, které uváděli jako fiktivní služby a částky těchto provizí byly dále fakturovány zákazníkům.

6 Pokud jde o předstírané nabídky, z bodů 12 a 13 napadeného rozsudku vyplývá, že Komise ve sporném rozhodnutí uvedla, že podáváním takových nabídek si stěhovací společnost, která měla zájem zakázku získat, zajišťovala to, aby zákazník platící stěhování obdržel více nabídek. Za tímto účelem tato společnost oznamovala svým konkurentům celkovou cenu, za kterou měli účtovat zamýšlené stěhování, která byla vyšší než cena nabízená uvedenou společností. Jednalo se tak o předstírané nabídky předkládané společnostmi, které neměly v úmyslu stěhování provést. Komise měla za to, že tato praxe představuje manipulaci při postupech vztahujících se k podávání nabídek, která vedla k tomu, že ceny žádané za stěhování byly vyšší, než jaké by byly v konkurenčním prostředí.

7 Podle bodu 14 napadeného rozsudku Komise ve sporném rozhodnutí konstatovala, že tato ujednání byla prováděna až do roku 2003 a že tyto komplexní činnosti měly stejný cíl, kterým bylo určovat ceny, rozdělovat si trh, a tedy narušovat hospodářskou soutěž.

8 S ohledem na tyto skutečnosti Komise přijala sporné rozhodnutí, jehož článek 1 zní takto:

„Následující společnosti porušily čl. 81 odst. 1 [ES] a čl. 53 odst. 1 Dohody [o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. L 1, s. 3)] přímým či nepřímým stanovením cen mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii, rozdělením části tohoto trhu a manipulacemi při postupech vztahujících se k podávání nabídek během uvedených období:

[...]

i) [Coppens], od 13. října 1992 do 29. července 2003;

[...]“

9 V důsledku toho Komise v čl. 2 písm. k) sporného rozhodnutí uložila společnosti Coppens pokutu ve výši 104 000 eur, stanovenou v souladu s metodou uvedenou v pokynech pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2, dále jen „pokyny“).

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

10 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 4. června 2008 podala Coppens žalobu směřující ke zrušení článků 1 a 2 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týkají, a podpůrně ke snížení pokuty, která jí byla uložena, maximálně na částku ve výši 10 % jejího obratu dosaženého na trhu mezinárodních stěhovacích služeb.

11 Na podporu své žaloby Coppens vznesla dva hlavní žalobní důvody vycházející z porušení čl. 81 odst. 1 ES a čl. 23 odst. 2 a 3 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), a jeden podpůrný žalobní důvod, směřující ke zrušení nebo snížení pokuty, která jí byla uložena.

12 První žalobní důvod obsahoval tři části. Společnost Coppens jimi zaprvé popírala, že se účastnila komplexní kartelové dohody, zadruhé zpochybnila stanovení doby trvání její účasti na kartelové dohodě a zatřetí vytýkala Komisi, že nezhodnotila relativní význam její účasti. V rámci první části žalobního důvodu společnost Coppens zejména zdůraznila, že jí bylo pouze vytýkáno, že vypracovávala předstírané nabídky, a dále uvedla, že Komise neprokázala, že věděla o dohodě o provizích. Komise tedy nemohla dospět k závěru, že se tato společnost účastnila této komplexní kartelové dohody. Společnost Coppens navíc tvrdila, že cílem ani účinkem dohody o předstíraných nabídkách nebylo omezení hospodářské soutěže.

13 Komise se domnívala, že nezáleží na tom, zda je hospodářská soutěž narušována předstíranými nabídkami nebo provizemi. Podle tohoto orgánu se totiž v obou těchto případech jednalo o narušení hospodářské soutěže, které obecně vede ke zvýšení cen pro zákazníka, takže za jediné a pokračující porušení článku 81 ES lze považovat různé formy kartelové dohody.

14 V napadeném rozsudku Tribunál vyhověl první části prvního žalobního důvodu vzneseného společností Coppens. V bodech 28 až 32 napadeného rozsudku Tribunál rozhodl takto:

„28 Co se týče první části žalobního důvodu, je nesporné, že aktivní účast [společnosti Coppens] na kartelové dohodě se omezovala na vypracovávání předstíraných nabídek (viz body 173 a 296 odůvodnění [napadeného rozhodnutí]). Podle zjištění Komise byla totiž Coppens jediným podnikem, který se neúčastnil dohody o provizích.

29 [Coppens] ovšem zpochybňuje, že by se podílela na jediném a pokračujícím protiprávním jednání. V této souvislosti je třeba připomenout, že podle judikatury podnik, který se podílel na protiprávním jednání, které má mnoho forem, porušujícího pravidla hospodářské soutěže chováním, které je mu vlastní, které spočívá v dohodě nebo v jednání ve vzájemné shodě s cílem narušujícím hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES a jehož účelem je přispět k uskutečňování protiprávního jednání v plném rozsahu, může být rovněž odpovědný za chování ostatních podniků v rámci téhož protiprávního jednání po celou dobu svojí účasti na uvedeném protiprávním jednání, je-li prokázáno, že daný podnik o protiprávním jednání ostatních účastníků věděl nebo jej mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, body 87 a 203). Aby tak bylo možno učinit určitý podnik odpovědným za jediné a pokračující protiprávní jednání, vyžaduje se (prokázaná nebo předpokládaná) vědomost o protiprávním chování ostatních účastníků podílejících se na daném protiprávním jednání.

30 Dále je třeba podotknout, že pouhá skutečnost, že kartelová dohoda, které se podnik účastnil, a celková kartelová dohoda mají stejný účel, nepostačuje k tomu, aby tomuto podniku byla přičtena účast na celkové kartelové dohodě. Jeho účast na dotčené dohodě totiž může být výrazem jeho přistoupení k uvedené celkové kartelové dohodě pouze tehdy, věděl-li podnik nebo musel-li vědět, že se svou účastí na dotčené dohodě začlenil do celkové kartelové dohody (rozsudek Tribunálu ze dne 20. března 2002, Sigma Tecnologie v. Komise, T-28/99, Recueil, s. II-1845, bod 45).

31 Je ovšem třeba konstatovat, že Komise neprokázala, že by [Coppens] v době, kdy se účastnila dohody o předstíraných nabídkách, věděla o protisoutěžní činnosti ostatních podniků v souvislosti s provizemi nebo že by jí mohla rozumně předvídat. Komise výslovně připouští, že pokud jde o vědomost [společnosti Coppens] o protiprávním jednání ostatních účastníků, neopírá se [sporné rozhodnutí] o konkrétní důkazy. Tvrdí, že [Coppens] nepopírá, že věděla o existenci dohody o provizích a že neuvedla, v jakém rozsahu byla o protiprávním chování ostatních účastníků podílejících se na daném protiprávním jednání informována. [Coppens] však nemá povinnost z vlastní iniciativy uvádět, v jakém rozsahu je informována o protiprávním chování ostatních účastníků podílejících se na daném protiprávním jednání, jelikož důkazní břemeno nese Komise. Ta musí nejprve předložit důkaz o určité skutečnosti a teprve poté jej může [Coppens] zpochybnit. Kromě toho [Coppens] na jednání na otázku Tribunálu výslovně a důrazně uvedla, že o dohodě o provizích nevěděla. Komise tudíž neunesla důkazní břemeno.

32 Za těchto okolností Komise nemohla dospět k závěru, že [Coppens] se podílela na jediném a pokračujícím protiprávním jednání.“

15 Pokud jde o důsledky, které je třeba z tohoto závěru vyvodit, Tribunál v bodech 33 až 35 napadeného rozsudku uvedl, že skutečnost, že výrok sporného rozhodnutí neuvádí, že jde o jediné a pokračující protiprávní jednání, je irelevantní, přičemž měl zejména za to, že výrok aktu je neoddělitelný od jeho odůvodnění a že z odůvodnění sporného rozhodnutí jasně vyplývá, že Komise shledala Coppens odpovědnou za účast na takovém protiprávním jednání.

16 V bodě 36 napadeného rozsudku z toho Tribunál vyvodil následující:

„Z toho důvodu, ačkoli účast na mechanismu předstíraných nabídek jako taková může představovat protiprávní jednání porušující článek 81 ES, které lze sankcionovat pokutou, je namístě vyhovět návrhu [společnosti Coppens] a čl. 1 písm. i) a čl. 2 písm. k) [sporného rozhodnutí] zrušit."

17 V důsledku toho měl Tribunál v bodě 37 napadeného rozsudku za to, že již není třeba zkoumat další části prvního žalobního důvodu vzneseného společností Coppens na podporu její žaloby ani další žalobní důvody jí uplatněné, a zrušil tedy čl. 1 písm. i) a čl. 2 písm. k) sporného rozhodnutí.

Návrhová žádání účastnic řízení

18 Svým kasačním opravným prostředkem Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zrušil napadený rozsudek;

— zamítl žalobu na neplatnost, anebo podpůrně zrušil pouze čl. 1 písm. i) sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž shledává Coppens odpovědnou za dohodu o provizích;

— stanovil pokutu v přiměřené výši a

— uložil společnosti Coppens náhradu nákladů řízení o tomto kasačním opravném prostředku a část nákladů řízení před Tribunálem, kterou bude považovat za přiměřenou.

19 Coppens navrhuje, aby Soudní dvůr:

— zamítl kasační opravný prostředek;

— podpůrně, pokud by měl Soudní dvůr zrušit v plném rozsahu či částečně napadený rozsudek, snížil pokutu, která jí byla uložena Komisí, na 10 % jejího obratu na relevantním trhu, a

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení jak před Tribunálem, tak v rámci tohoto kasačního opravného prostředku.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

20 Na podporu svého kasačního opravného prostředku Komise uvádí, že Tribunál porušil články 263 SFEU a 264 SFEU, jakož i zásadu proporcionality.

Argumentace účastnic řízení

21 Svým důvodem kasačního opravného prostředku Komise v zásadě tvrdí, že Tribunál rozhodl nesprávně, když s ohledem na odůvodnění, které použil v bodě 36 napadeného rozsudku, nezrušil sporné rozhodnutí jen částečně v rozsahu, v němž se týká společnosti Coppens. V projednávané věci totiž nebyla prokázána pouze skutečnost, že tato společnost věděla nebo měla vědět o dohodě o provizích. Přitom podle ustálené judikatury je částečné zrušení rozhodnutí možné, jestliže jsou části, jejichž zrušení je požadováno, oddělitelné od zbývající části rozhodnutí, jak tomu bylo v projednávaném případě. Je nepřiměřené, aby Tribunál zrušil rozhodnutí v plném rozsahu, jestliže nemohla být prokázána ani část protiprávního jednání.

22 Komise připomíná, že sporné rozhodnutí shledalo Coppens odpovědnou za jediné a pokračující protiprávní jednání, které bylo během dotčeného období tvořeno dvěma různými prvky, a sice dohodou o provizích a dohodou o předstíraných nabídkách. Tribunál by byl tedy, co se týče této společnosti, oprávněn zrušit uvedené rozhodnutí v plném rozsahu jen tehdy, pokud by mohl konstatovat, že Komise kromě neprokázání skutečnosti, že tato společnost věděla o protisoutěžních činnostech jiných podniků týkajících se provizí nebo že mohla tyto činnosti rozumně předpokládat, navíc neprokázala, že se Coppens účastnila dohody o předstíraných nabídkách. Přitom není pochyby o tom, že taková účast byla prokázána a že představuje sama o sobě porušení článku 81 ES, což ostatně Tribunál uznal.

23 Napadený rozsudek je tedy v rozporu s judikaturou, podle které Tribunál nemůže zrušit akt v plném rozsahu, je-li zcela zjevné, že důvod, který považuje za opodstatněný, může odůvodnit pouze jeho částečné zrušení, přičemž tato judikatura je výrazem zásady proporcionality.

24 Dále úplné zrušení rozhodnutí týkajících se kartelových dohod z důvodu, že část protiprávního jednání nebyla prokázána, je neslučitelné s řádným výkonem spravedlnosti a účinným použitím pravidel hospodářské soutěže v rozsahu, neboť nutí k opakování řízení, nemá-li být akceptována skutečnost, že část protiprávního jednání, která byla prokázána, zůstane nepotrestána. Kromě toho není jisté, zda je opakování takových řízení slučitelné se zásadou *non bis in idem*.

25 Konečně Komise tvrdí, že Soudní dvůr může vydat konečné rozhodnutí ve věci. Relevantní skutečnosti jsou nesporné, jelikož Coppens nezpochybnila před Tribunálem 67 případů, kdy se účastnila provádění dohody o předstíraných nabídkách, jak jsou konstatovány a dokumentovány ve sporném rozhodnutí. V tomto ohledu Komise doplňuje, že tato dohoda měla jak protisoutěžní cíl, tak protisoutěžní účinky, a uznává, že pro roky 1994 a 1995 neexistoval důkaz účasti společnosti Coppens na provádění této dohody a že pokuta mohla být nižší, kdyby Coppens mohla být shledána odpovědnou jen za tuto dohodu.

26 Coppens tvrdí, že kasační opravný prostředek musí být zamítnut. Zaprvé neexistují prvky oddělitelné od sporného rozhodnutí ve smyslu judikatury Soudního dvora. Jelikož Komise v tomto rozhodnutí konstatovala existenci komplexní kartelové dohody, která spočívala v jediném a pokračujícím porušení článku 81 ES, Tribunál se nezbytně musel vyjádřit k účasti společnosti Coppens na takové kartelové dohodě. Rozhodl tedy, že pouhá skutečnost, že dohoda, které se podnik účastnil, a celková kartelová dohoda mají stejný účel, nepostačuje k tomu, aby se tomuto podniku mohla vytýkat účast na celkové kartelové dohodě. Není to otázka „části protiprávního jednání“.

27 Zadruhé uvedená judikatura umožňuje částečně zrušit rozhodnutí jen tehdy, pokud takové částečné zrušení nemění podstatu dotčeného rozhodnutí. Přitom v projednávaném případě byla před Tribunálem zpochybněna kvalifikace protiprávního jednání vytýkaného společnosti Coppens, a tedy samotná podstata sporného rozhodnutí ve vztahu k ní. Celkové zrušení tohoto rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká společnosti Coppens, je důsledkem neprokázání zapojení této společnosti do všech prvků podstatných pro zjištění, že existovalo jediné a pokračující protiprávní jednání.

28 V každém případě se Tribunál nemohl omezit na částečné zrušení sporného rozhodnutí. Pouhá změna výše pokuty by společnosti Coppens neposkytla dostatečnou právní ochranu. V takovém případě by se totiž rozhodnutí přijaté vůči ní nadále opíralo o všechny prvky protiprávního jednání, ačkoliv ve vztahu k ní je skutečně prokázán jen jeden z nich.

29 Zatřetí není zrušení uvedeného rozhodnutí v plném rozsahu, o kterém je rozhodnuto v napadeném rozsudku, v rozporu s judikaturou vyplývající z rozsudku ze dne 11. prosince 2008, Komise v. Département du Loiret (C-295/07 P, Sb. rozh. s. I-9363). Žalobní důvod, kterému bylo v projednávaném případě vyhověno, směřoval proti společnému jmenovateli sporného rozhodnutí, a sice obvinění týkajícímu se komplexní kartelové dohody. Zrušení tohoto rozhodnutí v plném rozsahu tedy nejde nad rámec vzneseného žalobního důvodu. Kromě toho nemůže být přijat argument vycházející z řádného výkonu spravedlnosti a účinného provádění pravidel hospodářské soutěže. Na

základě zásady legality vynést rozsudek proti podniku jen tehdy, když je prokázáno, že se dopustil vytýkaného protiprávního jednání. Jelikož protiprávním jednáním konstatovaným v uvedeném rozhodnutí byla komplexní kartelová dohoda, to znamená protiprávní jednání tvořené více prvky, z nichž každý je pro zjištění tohoto protiprávního jednání zásadní, Tribunál právem rozhodl, že Komise dostatečně neprokázala, že se Coppens účastnila různých zásadních prvků tohoto protiprávního jednání, takže nemohlo být konstatováno, že se tento podnik účastnil uvedené komplexní kartelové dohody.

30 Podpůrně Coppens navrhuje, aby Soudní dvůr zrušil pokutu nebo ji přinejmenším snížil na částku nepřesahující 10 % jejího obratu na trhu s mezinárodními stěhovacími službami v Belgii. Podpůrněji, pro případ, že by Soudní dvůr zrušil napadený rozsudek a nezrušil by sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týká, Coppens navrhuje, aby Soudní dvůr snížil pokutu, která jí byla uložena, a využil přitom svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci. Na podporu těchto návrhů Coppens uplatňuje dva důvody.

31 Zaprvé Coppens uvádí, že základní částka pokuty byla stanovena chybně, protože Komise nerozlišovala mezi účastníky kartelové dohody, ačkoliv byla povinna zohlednit jejich příslušné úlohy v této dohodě. Tato společnost se tak dopustila méně závažného protiprávního jednání, než jí přičetla Komise, a to zejména s ohledem na její omezenou úlohu a účast na dotčené kartelové dohodě, její podíl na trhu, který činil pouze 0,04 % dotčeného trhu, a její celkový obrat, který byl citelně nižší než obrat dalších účastníků protiprávního jednání. Komise tedy ohledně uvedené společnosti nemohla jako výchozí bod pro stanovení pokuty použít 17 % podíl na hodnotě prodejů, tak jak jej použila pro všechny další účastníky. Dále Coppens prokázala, že doba protiprávního jednání, která jí může být vytýkána, je maximálně 7 let, nikoliv 10 let a 9 měsíců. Navíc základní částka pokuty měla být snížena na základě bodů 27 až 35 pokynů. V tomto ohledu Coppens zejména tvrdí, že poskytla důkazy potvrzující její platební neschopnost a skutečné riziko úpadku.

32 Zadruhé Coppens uvádí, že pokuta byla stanovena ve zjevném rozporu se zásadou proporcionality, jelikož činila 10 % jejího celkového obratu a představovala téměř 200 % hodnoty zohledněného prodeje. Komise měla v souladu s judikaturou zohlednit skutečnost, že její obrat z činnosti dotčené kartelovou dohodou představoval jen přibližně 3,2 % jejího celkového obratu.

33 Konečně Coppens navrhuje, aby Soudní dvůr případně uložil Komisi náhradu nákladů řízení na základě čl. 69 odst. 3 druhého pododstavce jednacího řádu Soudního dvora; toto ustanovení se nyní nachází v článku 139 tohoto jednacího řádu.

Závěry Soudního dvora

34 Je nesporné, že Tribunál poté, co v bodě 36 napadeného rozsudku konstatoval, že účast společnosti Coppens na dohodě o předstíraných nabídkách může jako taková představovat protiprávní jednání porušující článek 81 ES, které lze sankcionovat pokutou, měl přesto za to, že je třeba zrušit čl. 1 písm. i) a čl. 2 písm. k) sporného rozhodnutí. Svým důvodem kasačního opravného prostředku Komise zpochybňuje zrušení celého tohoto rozhodnutí Tribunálem v rozsahu, v němž se týká společnosti Coppens.

35 Je třeba připomenout, že z čl. 254 šestého pododstavce SFEU a čl. 264 prvního pododstavce SFEU vyplývá, že pokud je žaloba podaná na základě článku 263 SFEU opodstatněná, Tribunál napadený akt prohlásí za neplatný.

36 Jak uvedla generální advokátka v bodě 25 svého stanoviska, čl. 264 první pododstavec SFEU je třeba nicméně vykládat v tom smyslu, že akt napadený žalobou na neplatnost musí být prohlášen za neplatný jen v rozsahu, v němž je tato žaloba opodstatněná.

37 V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že pouhá skutečnost, že Tribunál považuje žalobní důvod uplatněný žalobkyní na podporu její žaloby na neplatnost za opodstatněný, mu neumožňuje automaticky zrušit napadený akt v plném rozsahu. Zrušení v plném rozsahu je totiž nepřípustné v případě, že je zcela zjevné, že daný důvod týkající se výhradně konkrétního aspektu napadeného aktu může vést pouze k částečnému zrušení (výše uvedený rozsudek Komise v. Département du Loiret, bod 104).

38 Částečné zrušení aktu unijního práva je nicméně možné, pouze pokud části, jejichž zrušení je požadováno, jsou oddělitelné od zbývající části aktu. Tento požadavek není splněn, jestliže částečné zrušení aktu způsobí změnu jeho podstaty, což musí být posouzeno na základě objektivního kritéria, a nikoliv subjektivního kritéria spojeného s politickou vůlí orgánu, který dotčený akt přijal (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. května 2005, Francie v. Parlament a Rada, C-244/03, Sb. rozh. s. I-4021, body 12 až 14, jakož i výše uvedený rozsudek Komise v. Département du Loiret, body 105 a 106).

39 Z toho vyplývá, že v projednávaném případě byl Tribunál oprávněn rozhodnout na základě čl. 264 prvního pododstavce SFEU o úplném zrušení sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká společnosti Coppens, pouze v případě, že by částečné zrušení tohoto rozhodnutí změnilo jeho podstatu, což je třeba ověřit.

40 V tomto ohledu je třeba úvodem připomenout, že článek 1 sporného rozhodnutí stanoví, že Coppens a další podniky porušovaly čl. 81 odst. 1 ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o Evropském hospodářském prostoru přímým či nepřímým stanovením cen mezinárodních stěhovacích služeb v Belgii, rozdělením části tohoto trhu a manipulacemi při postupech vztahujících se k podávání nabídek během období od 13. října 1992 do 29. července 2003. V napadeném rozsudku nicméně Tribunál zaprvé v bodě 35 konstatoval, že Komise považuje Coppens za odpovědnou za účast na jediném a pokračujícím protiprávním jednání, a zadruhé v bodech 28 a 36 téhož rozsudku nevyloučil, že dohoda o předstíraných nabídkách, na níž Coppens nezpochybnila svou účast, může být sama o sobě v rozporu s článkem 81 ES.

41 Podle ustálené judikatury nemusí být porušení čl. 81 odst. 1 ES výsledkem jen jediného skutku, ale i řady skutků nebo rovněž pokračujícího jednání, i když jeden nebo několik prvků této řady skutků nebo tohoto pokračujícího jednání by mohly samy o sobě a nahlíženy jednotlivě zakládat porušení uvedeného ustanovení. Pokud se tak jednotlivé skutky začleňují do „jednotného záměru“ z důvodu svého totožného cíle narušujícího hospodářskou soutěž uvnitř společného trhu, má Komise právo přičítat odpovědnost za tyto skutky v závislosti na účasti na protiprávním jednání nahlíženém jako celek (výše uvedený rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni, bod 81, jakož i rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 258).

42 Podnik, který se podílel na takovém jediném a komplexním protiprávním jednání chováním, které je mu vlastní, které spadá pod pojem dohoda nebo jednání ve vzájemné shodě s cílem narušujícím hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES a jehož účelem bylo přispět k uskutečňování protiprávního jednání jako celku, může tak být rovněž odpovědný za chování ostatních podniků v rámci téhož protiprávního jednání po celou dobu své účasti na uvedeném protiprávním jednání. Tak je tomu, je-li prokázáno, že uvedený podnik svým jednáním zamýšlel přispět ke společným cílům sledovaným všemi účastníky a že věděl o plánovaném nebo uplatňovaném protiprávním jednání jiných podniků sledujících tytéž cíle nebo ho mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko (výše uvedené rozsudky Komise v. Anic Partecipazioni, body 87 a 203, jakož i Aalborg Portland a další v. Komise, bod 83).

43 Podnik se tak mohl přímo účastnit všech protisoutěžních chování tvořících jediné a pokračující protiprávní jednání a v tomto případě má Komise právo mu přičíst odpovědnost za veškeré takové chování, a tedy uvedené protiprávní jednání v plném rozsahu. Podnik se může rovněž přímo účastnit

jen části protisoutěžních chování tvořících jediné a pokračující protiprávní jednání, ale vědět o celém dalším plánovaném nebo uplatňovaném protiprávním jednání jiných účastníků kartelové dohody sledujících tytéž cíle nebo ho může rozumně předvídat a být připraven přijmout z toho plynoucí riziko. V takovém případě má Komise rovněž právo přičíst tomuto podniku odpovědnost za veškeré protisoutěžní chování tvořící takové protiprávní jednání, a v důsledku toho za protiprávní jednání v plném rozsahu.

44 Naproti tomu, pokud se podnik přímo účastnil jednoho či více protisoutěžních chování tvořících jediné a pokračující protiprávní jednání, ale nebylo prokázáno, že svým jednáním zamýšlel přispět ke všem společným cílům sledovaným dalšími účastníky kartelové dohody a že věděl o veškerém dalším plánovaném nebo uplatňovaném protiprávním jednání uvedených účastníků sledujících tytéž cíle nebo že ho mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko, Komise mu může přičíst jen odpovědnost za chování, na kterých se přímo účastnil, a za chování dalších účastníků sledujících tytéž cíle jako on, o němž je prokázáno, že o něm věděl nebo ho mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko.

45 To nicméně nemůže vést k tomu, že tento podnik bude zproštěn své odpovědnosti za chování, kterých se nesporně účastnil nebo za která může být skutečně shledán odpovědným. Skutečnost, že se určitý podnik nepodílel na všech prvcích zakládajících kartelovou dohodu nebo že hrál menší úlohu v těch jejích projevech, na kterých se podílel, není relevantní pro prokázání existence protiprávního jednání, jelikož tyto skutečnosti je třeba zohlednit jen při posuzování závažnosti protiprávního jednání, případně při stanovování pokuty (výše uvedené rozsudky Komise v. Anic Partecipazioni, bod 90, jakož i Aalborg Portland a další v. Komise, bod 86).

46 Takové rozdělení rozhodnutí Komise, které kvalifikuje komplexní kartelovou dohodu jako jediné a pokračující protiprávní jednání, je však myslitelné pouze tehdy, pokud bylo zaprvé uvedenému podniku při správním řízení umožněno obeznámit se s tím, že je mu rovněž vytýkáno každé z chování tvořících uvedené protiprávní jednání, a tedy se v tomto bodě hájit, a pokud je zadruhé uvedené rozhodnutí v tomto ohledu dostatečně jasné.

47 Z toho vyplývá, že jestliže jsou splněny podmínky uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku, a pokud soud Unie konstatuje, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem, že podnik při své účasti na jednom z protisoutěžních chování tvořících jediné a pokračující protiprávní jednání věděl o dalších protisoutěžních chováních ostatních účastníků kartelové dohody sledujících tytéž cíle nebo že je mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko, musí z toho tento soud vyvodit jediný důsledek, že tomuto podniku nemůže být přičtena odpovědnost za tato další chování, a tedy jediné a pokračující protiprávní jednání v plném rozsahu a že napadené rozhodnutí musí být považováno za neopodstatněné pouze v tomto rozsahu.

48 V projednávaném případě z bodů 10 až 12 napadeného rozsudku vyplývá, že Komise ve sporném rozhodnutí uvedla, že dotčená kartelová dohoda měla tři formy, a sice dohodu o cenách, dohodu o předstíraných nabídkách a dohodu o provizích, a že se domnívala, že posledně uvedená dohoda musí být považována za nepřímé určování cen za mezinárodní stěhovací služby v Belgii, zatímco dohoda o předstíraných nabídkách představovala manipulaci při postupech vztahujících se k podávání nabídek, takže ceny uvedené ve všech nabídkách byly úmyslně vyšší, než jaké by byly v konkurenčním prostředí. Dále Tribunál v bodě 28 téhož rozsudku uvedl, že podle sporného rozhodnutí se aktivní účast Coppens na kartelové dohodě omezovala na dohodu o předstíraných nabídkách a že se tato společnost neúčastnila dohody o provizích.

49 Z procesního spisu vedeného Tribunálem a z bodu 25 napadeného rozsudku tak vyplývá, že společnosti Coppens bylo zaprvé umožněno obeznámit se s tím, že se jí připisuje odpovědnost za dotčené jediné a pokračující protiprávní jednání, a rovněž, že je jí vytýkána účast na dohodách o předstíraných nabídkách jako taková, a že tedy měla možnost se v tomto bodě hájit, a zadruhé, že je sporné rozhodnutí v tomto ohledu dostatečně jasné.

50 Jelikož zjištění unijního soudu, že Komise neprokázala právně dostačujícím způsobem, že podnik při své účasti na jednom z protisoutěžních chování tvořících jediné a pokračující protiprávní jednání věděl o dalším protisoutěžním chování ostatních účastníků kartelové dohody sledujících tytéž cíle nebo že ho mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko, nemůže v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 45 tohoto rozsudku vést ke zproštění uvedeného podniku jeho odpovědnosti za část chování, kterého se nesporně účastnil nebo za kterou může být shledán odpovědným, musí se soud Unie omezit na částečné zrušení napadeného rozhodnutí.

51 Jelikož samotným účelem rozhodnutí Komise, kterým se stanoví, že se podnik účastnil kartelové dohody odporující článku 81 ES, je konstatovat jedno nebo více chování tvořících takové porušení, nemůže totiž takové částečné zrušení změnit podstatu takového rozhodnutí.

52 Za těchto podmínek se Tribunál tím, že zrušil v plném rozsahu sporné rozhodnutí, ačkoliv nezpochybnil účast společnosti Coppens na dohodě o předstíraných nabídkách ani protisoutěžní povahu této dohody, dopustil ve svém rozsudku nesprávného právního posouzení.

53 Konečně, protože z výše uvedeného vyplývá, že za okolností projednávaného případu byl Tribunál oprávněn případně pouze částečně zrušit sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká společnosti Coppens, nemůže tato společnost užitečně tvrdit, aby odůvodnila zrušení tohoto rozhodnutí Tribunálem v plném rozsahu, že pouhé snížení pokuty, která jí byla uložena, by jí neposkytla dostatečnou právní ochranu.

54 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že Tribunál tím, že zrušil v plném rozsahu sporné rozhodnutí, pokud jde o společnost Coppens, ačkoliv nebyla zpochybněna účast této společnosti na dohodě o předstíraných nabídkách a skutečnost, že tato dohoda může sama o sobě představovat porušení článku 81 ES, porušil čl. 264 první pododstavec SFEU. Důvod kasačního opravného prostředku uplatněný Komisí je opodstatněný, a proto je třeba vyhovět kasačnímu opravnému prostředku a zrušit napadený rozsudek.

K žalobě u Tribunálu

55 Podle čl. 61 prvního pododstavce druhé věty statutu Soudního dvora Evropské unie může Soudní dvůr, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný, v případě, že zruší rozhodnutí Tribunálu, vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje. Soudní dvůr má za to, že v projednávané věci tomu tak je.

56 Jak vyplývá z bodů 11 a 12 tohoto rozsudku, Coppens vznesla u Tribunálu dva hlavní žalobní důvody, přičemž první vychází z porušení čl. 81 odst. 1 ES a druhý z porušení čl. 23 odst. 2 a 3 nařízení Rady (ES) č. 1/2003, jakož i podpůrný žalobní důvod, směřující ke zrušení nebo snížení pokuty, která jí byla uložena. První žalobní důvod obsahuje tři části, kterými Coppens popírá, že se účastnila komplexní kartelové dohody, zpochybňuje dobu trvání její účasti na kartelové dohodě a vytýká Komisi, že nezhodnotila relativní význam této účasti.

K první části prvního žalobního důvodu

57 Coppens v zásadě uvádí, že Komise neprávem dospěla k závěru, že se účastnila jediného a pokračujícího protiprávního jednání. Komise neprokázala, že tato společnost věděla o dohodě o provizích. Dále Coppens tvrdí, že cílem ani účinkem dohody o předstíraných nabídkách nebylo omezení hospodářské soutěže a že tato dohoda v každém případě ovlivnila trh pouze nevýznamně a Coppens se jí účastnila jen velmi omezeně.

58 Komise tvrdí, že tyto argumenty nejsou opodstatněné.

59 Úvodem je třeba uvést, že Coppens v zásadě zpochybňuje možnost Komise přičíst jí odpovědnost za jediné a pokračující protiprávní jednání, jelikož její účast na jedné ze dvou dohod, které je v projednávaném případě tvoří, nebyla prokázána v souladu s požadavky judikatury.

60 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle judikatury citované v bodě 42 tohoto rozsudku musí Komise k prokázání účasti podniku na provádění jediného protiprávního jednání prokázat, že tento podnik svým jednáním zamýšlel přispět ke společným cílům sledovaným všemi účastníky a že věděl o plánovaném nebo uplatňovaném protiprávním jednání jiných podniků sledujících tytéž cíle nebo ho mohl rozumně předvídat a byl připraven přijmout z toho plynoucí riziko.

61 V projednávaném případě je nesporné, že jediné a pokračující protiprávní jednání, za které Komise shledala společnost Coppens odpovědnou, bylo v období, během kterého byla této společnosti vytýkána účast na dotčené kartelové dohodě, tvořeno dvěma dohodami. Jedná se zaprvé o dohodu o předstíraných nabídkách, jejíž provádění je popsáno v bodech 229 až 278 odůvodnění sporného rozhodnutí a jejíž omezující vliv na hospodářskou soutěž je popsán zejména v bodech 358 až 364 tohoto rozhodnutí. Zadruhé se jedná o dohodu o provizích, jejíž provádění je popsáno v bodech 161 až 228 odůvodnění téhož rozhodnutí a jejíž omezující vliv na hospodářskou soutěž je popsán zejména v bodech 351 až 357 odůvodnění uvedeného rozhodnutí.

62 Pokud jde o dohodu o předstíraných nabídkách, je třeba připomenout, že Coppens nezpochybňuje, že se jí účastnila. Dále v rozporu s tím, co tato společnost tvrdí, nelze připustit, že tato dohoda neměla protisoutěžní cíl či účinek. Podniky, které podávají takové nabídky, se totiž vzdávají práva soutěžit se stěhovacím podnikem, který je k tomu vyzval. Rovněž posledně uvedený podnik tím, že vyžaduje od svých konkurentů, aby dávali takové nabídky, ví, že jeho nabídce nebudou konkurovat žádné úspěšnější nabídky. Podnik, který provádí stěhování, tak může k újmě spotřebitelů požadovat vyšší cenu, než jaká by existovala v konkurenčním prostředí.

63 Protože podle bodu 89 odůvodnění sporného rozhodnutí činil společný tržní podíl podniků zapojených do kartelové dohody přibližně 50 % trhu s mezinárodními stěhovacími službami v Belgii, což Coppens nezpochybňuje, nelze ani připustit, že se účinky této dohody dotýkají dotčeného trhu pouze zanedbatelným způsobem, a že se tedy na ni v souladu s judikaturou Soudního dvora nemusí vztahovat zákaz stanovený v čl. 81 odst. 1 ES (rozsudky ze dne 9. července 1969, Völk, 5/69, Recueil, s. 295, bod 7, jakož i ze dne 23. listopadu 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, Sb. rozh. s. I-11125, bod 50 a citovaná judikatura).

64 Pokud jde o údajnou omezenou účast společnosti Coppens na uvedené dohodě, stačí připomenout, že podle samotného čl. 81 odst. 1 ES je uplatňování zákazu obsaženého v tomto ustanovení podmíněno pouze tím, zda dohoda, které se podnik účastnil s jinými podniky, měla za cíl nebo následek omezení hospodářské soutěže a mohla ovlivnit obchod mezi členskými státy. V důsledku toho otázka, zda individuální účast podniku na takové dohodě mohla sama o sobě vzhledem k jeho slabému postavení na dotčeném trhu omezit hospodářskou soutěž nebo ovlivnit obchod mezi členskými státy, je pro účely prokázání existence protiprávního jednání irelevantní.

65 Z výše uvedeného vyplývá, že Komise měla právem za to, že Coppens je odpovědná za účast na dohodě o předstíraných nabídkách, která odporuje článku 81 ES.

66 Pokud jde o dohodu o provizích, je třeba naopak uvést, že v bodě 296 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise konstatovala, že se Coppens nedohodla na provizích s ostatními podniky zapojenými do dotčené kartelové dohody. Komise tedy mohla důvodně považovat Coppens za odpovědnou za dohodu o provizích, jen pokud prokázala, že tato společnost svou účastí na dohodě o předstíraných nabídkách zamýšlela přispět ke společným cílům sledovaným všemi dalšími účastníky kartelové dohody a že věděla o jimi prováděné dohodě o provizích nebo ji mohla rozumně předvídat a byla připravena přijmout z toho plynoucí riziko. Přitom je třeba konstatovat, že ve svých

písemnostech Komise tvrdí, že mohla předpokládat, že Coppens o dohodě věděla, a to zejména vzhledem k tomu, že tato společnost nepopřela, že byla informována o dohodě o provizích. Dále tento orgán výslovně připouští, že uvedené rozhodnutí se v tomto bodě nezakládá na konkrétních důkazech.

67 Z toho vyplývá, že Komise v dané oblasti nesplnila požadavky týkající se důkazního břemene, a tedy neprokázala, že v rámci její účasti na dohodě o předstíraných nabídkách Coppens věděla o dohodě o provizích prováděné ostatními podniky účastnícími se kartelové dohody nebo že ji mohla rozumně předvídat. Za těchto okolností nemohla Komise legálně shledat Coppens odpovědnou za posledně uvedenou dohodu a přičíst jí odpovědnost za všechna chování tvořící jediné a pokračující protiprávní jednání. V tomto rozsahu je tedy první část prvního žalobního důvodu vzneseného společností Coppens na podporu její žaloby opodstatněná.

Ke druhé části prvního žalobního důvodu

68 Coppens v tomto ohledu uvádí, že pro roky 1994 a 1995 neexistuje důkaz její účasti na protiprávním jednání. Komise proto v bodě 547 odůvodnění a čl. 1 písm. i) sporného rozhodnutí chybně konstatovala, že se tato společnost účastnila dotčeného protiprávního jednání po dobu 10 let a 9 měsíců.

69 Komise připouští, že pro tyto dva roky neexistuje důkaz účasti společnosti Coppens na provádění dohody o předstíraných nabídkách. Má nicméně za to, že toto nemá vliv na dobu trvání účasti společnosti Coppens na této dohodě, jelikož skutečnost, že se neprokázalo, že podnik během daného období prováděl dohodu, neumožňuje dospět k závěru o tom, že se tento podnik nedopouštěl v průběhu dotyčného období protiprávního jednání.

70 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že ve většině případů musí být existence protisoutěžního jednání nebo dohody dovozována z určitých shod okolností a indicií, jež mohou představovat, jsou-li nahlíženy společně, a v případě, že neexistuje jiné soudržné vysvětlení, důkaz porušení pravidel hospodářské soutěže (výše uvedený rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 57, jakož i rozsudek ze dne 21. září 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise, C-105/04 P, Sb. rozh. s. I-8725, bod 94).

71 Takové indicie a shody okolností umožňují, jestliže jsou hodnoceny jako celek, odhalit nejen existenci protisoutěžních jednání nebo dohod, ale rovněž dobu trvání pokračujícího protisoutěžního jednání a období, během něhož byla prováděna dohoda uzavřená za porušení pravidel hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise, body 95 a 96).

72 Pokud jde o chybějící důkaz existence dohody v průběhu určitých vymezených období nebo přinejmenším stran jejího provádění podnikem v průběhu daného období, je třeba připomenout, že skutečnost, že takový důkaz nebyl podán pro určitá vymezená období, nebrání tomu, aby bylo na protiprávní jednání nahlíženo jako na naplněné během globálního období širšího než tato vymezená období, pokud takové zjištění spočívá na objektivních a shodujících se indiciích. V případě protiprávního jednání, které trvá několik let, zůstává skutečnost, že se kartelová dohoda projevuje v různých obdobích, která mohou být od sebe oddělena delším či kratším časovým odstupem, bez vlivu na existenci této kartelové dohody, pokud jednotlivé skutky, které jsou součástí tohoto protiprávního jednání, sledují jeden a tentýž cíl a jsou součástí jednoho pokračujícího protiprávního jednání (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise, body 97 a 98).

73 Z judikatury rovněž vyplývá, že mlčky učiněné schválení takovéto protiprávní iniciativy bez veřejného distancování se od jejího obsahu nebo jejího oznámení správním orgánům má za následek, že je podníceno pokračování v protiprávním jednání a ohroženo jeho odhalení. Toto účastenství představuje pasivní způsob účasti na protiprávním jednání, který může založit odpovědnost dotyčného podniku (výše uvedený rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 84).

74 Dále podnik nemůže být zproštěn odpovědnosti tím, že se bude dovolávat skutečnosti, že se nepodílel na všech prvcích zakládajících kartelovou dohodu nebo že jeho podíl na provedení prvků, kterých se účastnil, byl omezený, jelikož tyto okolnosti nemohou zpochybnit jeho odpovědnost za protiprávní jednání. Tyto okolnosti lze totiž zohlednit pouze při posouzení závažnosti protiprávního jednání a popřípadě při vymezení výše pokuty (výše uvedený rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 86).

75 V projednávaném případě sice Komise připouští, že neprokázala aktivní účast společnosti Coppens na dohodě o předstíraných nabídkách pro roky 1994 a 1995, to však nemění nic na tom, že zaprvé vzhledem k neexistenci důkazu, že se Coppens během tohoto období veřejně distancovala od obsahu této dohody, zejména tím, že písemně informovala své konkurenty o svém úmyslu se jí již dále neúčastnit, a zadruhé vzhledem k řadě důkazů o aktivní účasti společnosti Coppens na uvedené dohodě během tohoto období, shrnutých zejména v bodě 280 odůvodnění sporného rozhodnutí a nezpochybněných Coppens, mohla mít Komise důvodně za to, že tato společnost mohla být shledána odpovědnou za nepřetržitou účast na této dohodě pro celé období od 13. října 1992 do 29. července 2003.

76 Druhá část prvního žalobního důvodu uplatněného společností Coppens na podporu její žaloby tedy musí být zamítnuta.

Ke třetí části prvního žalobního důvodu

77 Pokud jde o údajné opomenutí Komise posoudit relativní význam účasti společnosti Coppens na dohodě o předstíraných nabídkách, stačí konstatovat, jak uvedla generální advokátka v bodě 55 svého stanoviska, že i když toto zvýšení může být relevantní pro účely posouzení výše pokuty uložené této společnosti, nemá v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 74 tohoto rozsudku vliv a musí být zamítnuta jako irelevantní v rozsahu, v němž se tak jako v projednávaném případě týká zpochybnění existence porušení článku 81 ES.

78 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že vzhledem k tomu, že je první část prvního žalobního důvodu částečně opodstatněná, protože Komise neprokázala nad rámec dohody o předstíraných nabídkách odpovědnost společnosti Coppens za jediné a pokračující protiprávní jednání, je třeba, aniž je nezbytné zkoumat další žalobní důvody vznesené společností Coppens, zrušit čl. 1 písm. i) sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž Komise, aniž se omezila na konstatování účasti společnosti Coppens na dohodě o předstíraných nabídkách za období od 13. října 1992 do 29. července 2003, shledala tuto společnost odpovědnou za dohodu o provizích a přičetla jí odpovědnost za jediné a pokračující protiprávní jednání.

K pokutě

79 Konečně je třeba připomenout, že zaprvé má Soudní dvůr z důvodu zrušení napadeného rozsudku a podle článku 31 nařízení č. 1/2003 pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci ve smyslu článku 261 SFEU (obdobně viz výše uvedený rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni, bod 218).

80 Zadruhé, i když Soudnímu dvoru přísluší, aby pro účely stanovení výše pokuty v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci v dané oblasti sám posoudil okolnosti projednávaného případu a druh dotčeného protiprávního jednání (rozsudek ze dne 9. listopadu 1983, Nederlandsche

Banden-Industrie-Michelin v. Komise, 322/81, Recueil, s. 3461, bod 111), nemůže výkon soudního přezkumu v plné jurisdikci při stanovení výše uložených pokut vést k diskriminaci mezi podniky, které se účastnily dohody nebo jednání ve vzájemné shodě v rozporu s čl. 81 odst. 1 ES. V důsledku toho jsou orientační pravidla, která lze vyvodit z pokynů, obecně návodem pro soudy Unie vykonávající uvedenou pravomoc, jelikož tyto pokyny byly použity Komisí pro účely výpočtu pokut ukládaných dalším podnikům sankcionovaným rozhodnutím, o němž mají rozhodnout (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. listopadu 2000, Sarrió v. Komise, C-291/98 P, Recueil, s. I-9991, body 97 a 98, jakož i ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 337).

81 Zatřetí čl. 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 stanoví, že při stanovování výše pokuty se vedle závažnosti protiprávního jednání přihlíží i k délce jeho trvání. Dále z odstavce 2 druhého pododstavce téhož článku 23 vyplývá, že pokuta u každého podniku podílejícího se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10 % jeho celkového obratu za předchozí hospodářský rok.

82 Za těchto podmínek a s ohledem na všechny okolnosti projednávaného případu, zejména okolnosti, že obrat dosažený společností Coppens za rok 2002 na trhu s mezinárodními stěhovacími službami v Belgii činil 58 338 eur; že dohoda o předstíraných nabídkách, které se tatáž společnost účastnila, sice může závažně narušit hospodářskou soutěž i zvýšit ceny za dotčené služby k újmě spotřebitelů a může být kvalifikována jako horizontální dohoda o cenách a rozdělení trhů, a patřit tak ze své povahy mezi nejzávažnější narušení hospodářské soutěže, avšak nemůže být považována za dohodu, která spadá do společného záměru sledovaného podle sporného rozhodnutí dalšími účastníky kartelové dohody; že 67 zdokumentovaných případů účasti Coppens na této dohodě bylo prokázáno Komisí a nebylo dosud zpochybněno; že je možné mít za to, že se uvedená společnost, i když její úloha na dotčené kartelové dohodě může být pro roky 1994 a 1995 kvalifikována jako omezená, účastnila uvedené dohody v období 10 let a 9 měsíců, a konečně, že celkový obrat dosažený touto společností v roce 2006 činil 1 046 318 eur, má Soudní dvůr za to, že je třeba znovu stanovit částku pokuty, která byla Coppens uložena v čl. 2 písm. k) sporného rozhodnutí, na 35 000 eur.

K nákladům řízení

83 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný a Soudní dvůr vydá sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhodne o nákladech řízení.

84 Podle čl. 138 odst. 1 téhož jednacího řádu, jejž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě jeho čl. 184 odst. 1, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Článek 138 odst. 3 tohoto nařízení upřesňuje, že pokud měli účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponese každý z nich vlastní náklady řízení. Nicméně podle téhož ustanovení, jeví-li se to vzhledem k okolnostem v projednávané věci jako odůvodněné, může Soudní dvůr rozhodnout, že účastník řízení ponese vlastní náklady řízení a nahradí část nákladů řízení vynaložených druhým účastníkem řízení.

85 V projednávané věci neměla Coppens úspěch v řízení o kasačním opravném prostředku a Komise neměla částečně úspěch v rámci žaloby v prvním stupni. Nicméně Soudní dvůr má s ohledem na okolnosti projednávaného případu za to, že je třeba Komisi uložit, že ponese vlastní náklady řízení v obou stupních a uhradí dvě třetiny nákladů řízení společnosti Coppens v uvedených stupních. Coppens ponese třetinu vlastních nákladů řízení v obou stupních.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

1) **Rozsudek Tribunálu Evropské unie ze dne 16. června 2011, Verhuizingen Coppens v. Komise (T-210/08), se zrušuje.**

2) Článek 1 písm. i) rozhodnutí Komise C (2008) 926 final ze dne 11. března 2008 v řízení podle článku [81 ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/38.543 – Mezinárodní stěhovací služby) se zrušuje v rozsahu, v němž tímto ustanovením Evropská komise – aniž se omezila na konstatování účasti společnosti Verhuizingen Coppens NV na dohodě o mechanismu fiktivních nabídek, zvaných „předstírané nabídky“, za období od 13. října 1992 do 29. července 2003 – shledala tuto společnost odpovědnou za dohodu o mechanismu finančních náhrad za odmítnuté nebo nepodané nabídky, takzvaných „provizí“, a přičetla jí odpovědnost za jediné a pokračující protiprávní jednání.

3) Výše pokuty uložená společnosti Verhuizingen Coppens NV v čl. 2 písm. k) uvedeného rozhodnutí C(2008) 926 final se stanoví na 35 000 eur.

4) Evropské komisi se ukládá, že ponese vlastní náklady řízení v prvním stupni a řízení o kasačním opravném prostředku a uhradí dvě třetiny nákladů řízení vynaložených společností Coppens v obou těchto stupních.

5) Společnost Coppens ponese třetinu vlastních nákladů řízení v prvním stupni a řízení o kasačním opravném prostředku.

Podpisy.